

Programové prohlášení vlády

13. 7. 1992

Preambule

Jsou tomu zhruba dva roky, co předchozí vláda České republiky předstoupila před tento zákonodárny sbor a před veřejnost s výčtem základních problémů ve všech oblastech života společnosti, které jsme zdědili po čtyřicetiletém období komunistické nadvlády, a s nárysem koncepce, jak tyto problémy do budoucna řešit. Přehlízíme-li dnes výsledky její práce, musíme konstatovat, že se jí v řadě věcí podařilo výrazně pokročit a že díky tomu má nová vláda České republiky na co navazovat. Chtěli bychom tímto vyjádřit vládě premiéra Pitharta náš dík.

Současně nemůžeme a ani nechceme zastírat, že problémy naší společnosti jsou hlubší, než jak se nemalé části naší veřejnosti jevily bezprostředně po listopadu 1989. Navíc nejnovější vývoj česko-slovenských vztahů znamená další velmi vážnou komplikaci na nastoupené cestě a ztěžuje mnohé z toho, co už bylo započato nebo dokončeno. Bezprostředně, hluboce a bolestně se toto všechno dotýká České republiky a jejích životních zájmů.

Na Slovensku se – demokratickou cestou, ve svobodných volbách – prosadila politická reprezentace, která usiluje o výraznou a rychlou národní emancipaci Slovenska a o to, aby se slovenská svébytnost ztvárnila v jeho faktické svrchovanosti a mezinárodně právní subjektivitě, tedy ve vlastní státnosti, doprovázené všemi atributy, které k tomu patří. Dnes nechceme a ani nemůžeme definitivně předjímat závěry, které z toho vyplynou pro konkrétní formy dalšího soužití Čechů a Slováků. Musíme však vycházet z toho, co je zjevné: ta forma státnosti, která byla v roce 1968 zakotvena v zákoně o čs. federaci a v posledních dvou letech doznala některé nejen dílčí, ale i zásadní úpravy, forma, z níž jako z konstanty vycházela ve svém nástupním programovém prohlášení minulá vláda České republiky, je nyní fakticky už minulostí. Na občanech České republiky a jejich pověřených zástupcích je, aby z tohoto poznání vyvodili všechny nutné důsledky, a můžeme vás ubezpečit, že my sami z toho všeho potřebné závěry vyvozujeme a vývojem situace se nenecháme zaskočit.

V tuto chvíli není čas na podrobnou analýzu toho, kde a kdy se staly chyby. Navíc není jasné, jaký by to mělo smysl. Nechceme ani lacině svádět vinu na odstupující českou vládu za její pasivní, spíše jen obranářský přístup. Konstatujeme pouze, že právě v této oblasti musíme začínat téměř od začátku. Úkolem České vlády proto bude nově a jednoznačněji než dříve formulovat bezprostřední zájmy České republiky, a tedy i to, čemu si více a více zvykáme říkat české národní zájmy.

K základním zájmům České republiky patří pokračovat v budování právního a demokratického státu, v radikální transformaci ekonomiky a v integraci České republiky do evropských i celosvětových institucí. Tyto zájmy byly potvrzeny výsledky voleb 5. a 6. června 1992: vláda se cítí rozhodnutím voličů zavázána, vychází z toho ve svém programu a bude z toho vycházet i ve své praktické činnosti.

Slovenská politická reprezentace má od svých voličů faktické pověření k tomu, aby formulovala a uskutečňovala své zájmy odlišně. Pohled rozhodujících politických sil Slovenské republiky na ekonomickou transformaci, na priority zahraniční politiky a na některé další věci je značně rozdílný od pohledu rozhodujících sil v České republice. Z toho

plynou pro vládu České republiky nové úkoly. Vláda musí připravit všechna opatření nutná k tomu, aby v případě neúspěchu dalších státoprávních jednání, ochromení federálních orgánů nebo v případě právního nebo faktického vystoupení Slovenské republiky z ČSFR byla Česká republika schopna existovat jako samostatný stát. Současně musí vláda České republiky učinit vše pro to, aby v jakékoli alternativě státoprávního vývoje byla zaručena pokračující transformace ekonomiky a proces naší integrace do západního světa.

Jsme si vědomi toho, že ústavní odvoditelnost kroků potřebných ke splnění těchto úkolů může být následně předmětem různých právních interpretací. Vláda hodlá postupovat ústavní cestou; schůdnost této cesty však nezávisí pouze na ní.

Vláda má mandát k tomu, aby spolu s Českou národní radou položila základy České republiky jako svébytného státního celku, schopného samostatné státní existence. Učiní k tomu nezbytné kroky jak v oblasti legislativy, tak pokud jde o institucionální zakotvení její existence v sféře státní správy, hospodářství, bezpečnosti, i sociálních a kulturních záležitostí; musí též vytvořit pro případ tohoto vývoje nezbytné zahraničně politické předpoklady. Jedním ze základních úkolů v tomto směru bude předložit České národní radě návrh ústavy České republiky.

Současně dává vláda jasně najevo, že je připravena aktivně a kolegiálně spolupracovat s rozhodujícími politickými silami Slovenské republiky s cílem minimalizovat náklady související se státoprávními změnami, vyloučit možné konflikty a vytvořit předpoklady pro budoucí dobré vztahy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou.

Následující test vládního prohlášení není a nemůže být vyčerpávajícím výčtem všech problémů, které před vládou stojí a které bude řešit. Zaměřuje se jen na vybrané klíčové oblasti. Jeho smyslem je ukázat hlavní směry a cíle budoucí činnosti vlády a celkovou koncepci její práce.

I. Právní stát

Vlád bude ve své činnosti prosazovat další upevňování principů právního státu, parlamentní demokracie a respektu k základním lidským právům a svobodám. Právní stát a platnost dodržování zákonů jsou východiskem pro trvalé zajištění nejenom lidských práv, ale i stability a prosperity země. Budeme vytvářet prostor pro to, aby se uplatňovala vůle většiny občanů České republiky a aby byly zároveň chráněny názorové, etnické a sociální menšiny a jejich právo říci své slovo ke každodenním otázkám společenského vývoje. Vláda bude chránit svobodu náboženství, protože si je vědoma jeho významu pro jedince i společnost jako celek.

Obnova respektu k zákonům a lidských právům vyžaduje též čestné a otevřené vypořádání se s dědictvím minulého režimu, počínaje morálním odsouzením zločinů spáchaných v období komunistický totality a konče trestně-právním postihem těch jednotlivců, kteří jsou za ně odpovědní. Vláda rychle a důsledně dokončí rehabilitace obětí komunistického režimu.

Vláda předloží České národní radě návrh ústavy České republiky jako ucelený projekt nově koncipovaného ústavního systému. Ten bude vycházet z všeobecně uznávaných principů a dokumentů základních práv a svobod a bude navazovat na demokratické tradice české státnosti. Půjde o moderní a funkční systém, v němž budou vyváženy zákonodárná, výkonná a soudní moc. Vláda předpokládá zřízení funkce prezidenta České republiky. Tento úřad

nebude jen symbolizovat českou státnost navenek, ale bude patřičně definovanou součástí fungujícího a vyváženého ústavního systému.

II. Demokracie a veřejná správa v občanské společnosti

Vláda považuje parlamentní demokracii za jedinou formu vlády důstojnou evropské civilizace a je odhodlána ji chránit všemi zákonnými prostředky. Je samozřejmostí, že demokracie nemůže být omezena pouze na celostátní úroveň a že je nutno rozhodování v co největší možné míře přenést přímo k občanům.

V této oblasti bude proto v následujícím období prvořadým úkolem vlády reforma státní správy a její decentralizace. Obojí je podmínkou úspěchu ekonomické transformace i fungování svobodné občanské společnosti. Vláda bude dbát na to, aby se v prostoru jí vymezeném více než dosud uplatnila regionální a místní samospráva. Svou roli sehrají i právě probíhající změny ve struktuře federální i české vlády. Vláda připraví návrh zákona, kterým se nově vymezí působnost některých ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, a kterým se zruší některá ministerstva a vytvoří nová. Spolu s postupem procesu privatizace a s rozvojem tržních vztahů a institucí tak dojde k další racionalizaci struktury a fungování státní správy. Základnímu demokratickému požadavku přenesení rozhodovacích pravomocí a odpovědnosti co nejbližší k občanovi bude odpovídat i územní uspořádání státu, jehož základem budou samosprávné obce, přirozené regiony, případně historické územní celky, vybavené odpovídajícími kompetencemi a prostředky, jež sníží jejich závislost na rozpočtu republiky a posílí spoluodpovědnost občana za rozvoj komunity, v níž žije. Vytvoříme podrobný právní rámec, který umožní přirozený vznik samosprávných celků na základě podmínek a mechanismů zakotvených v ústavě. Vláda bude touto cestou řešit požadavky na zvýšení samosprávného postavení jednotlivých oblastí Čech, Moravy a Slezska. To vše jí umožní překonat přežívající administrativní metody státní správy a soustředit se na skutečně koncepční makroregulaci, která je pravou funkcí moderního státu. Předpokladem toho je i zkvalitnění samotné státní správy, zvýšení její profesionality, jejího technického a informačního vybavení a obnovení její prestiže ve veřejnosti. Proto vláda urychleně připraví návrh zákona o právním postavení pracovníků státní správy, v němž budou zakotveny jak nároky na tyto pracovníky a jejich povinnosti, tak určitá kompenzační opatření, zabezpečující stabilitu a nezávislost jejich postavení.

Chceme, aby naše společnost byla občanskou společností a bude hájit její základní principy. K těm patří zejména svoboda jednotlivce, rodina jako základ společnosti a rovná práva a povinnosti pro všechny bez rozdílu pohlaví, národnosti nebo barvy pleti, náboženského vyznání, a nebo politického názoru. Respekt k lidským právům je samozřejmostí. Neodmyslitelnou součástí práv a svobod občanské společnosti je právo vlastnit a svobodně podnikat. Vláda bude proto věnovat zvýšenou pozornost dalšímu zdokonalení právních záruk a jistot občanů v této oblasti.

Vláda staví svou politiku na myšlence, že svoboda člověka vede nutně k jeho odpovědnosti za sebe sama, a že zároveň jedině zodpovědní lidé mohou vytvořit svobodnou demokratickou společnost.

III. Zahraniční politika

Vláda chápe zahraniční politiku jako důležitý nástroj, zajišťující vnější podmínky pro svobodný život občanů, bezpečnost a prosperitu státu. Uvědomuje si však, že úspěchy

zahraniční politiky budou záviset převážně na tom, jak bude probíhat vnitřní proces společenské transformace a obnovování české státnosti a jak stabilní bude česká společnost. Vytváření koncepce zahraniční politiky a její realizace je neodmyslitelnou součástí výstavby České republiky jako svébytného státního celku. Právě v této oblasti nás čeká hodně práce, protože v minulém období se jí věnovalo méně pozornosti a chybělo jí i patřičné institucionální zabezpečení.

Vláda České republiky bude usilovat o soulad se zahraniční politikou federace a v případě vzniku samostatného českého státu tuto politiku po nezbytné modifikaci plynule převezme. Dojde-li k tomuto vývoji, zaručí vláda nedotknutelnost práv zahraničních subjektů na území České republiky. Jsme připraveni také převzít mezinárodní závazky České a Slovenské Federativní Republiky, nebude-li v této věci dosaženo jiné dohody se Slovenskou republikou.

Vláda bude respektovat mezinárodní dohody, které uzavřela v letech 1990 - 1992 předchozí vláda České republiky a bude podporovat jejich realizaci. Podpoříme rozvoj mezinárodní regionální spolupráce. Budeme prohlubovat spolupráci s našimi krajany ve světě a využijeme všech možností zahraniční politiky pro ekonomický, vědecký a kulturní rozvoj České republiky. Posílíme naše vztahy k orgánům Evropských společenství i k dalším mezinárodním institucím.

Naší prioritou bude i nadále rozvoj vzájemně výhodné spolupráce s našimi bezprostředními sousedy. Vláda bude ve své zahraniční politice důsledně obhajovat a prosazovat naše národní zájmy. V této souvislosti vyjadřuje své znepokojení nad pokračující podporou, které se ze strany bavorské vlády dostává jednostranným požadavkům některých představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Vláda bude důsledně chránit zájmy občanů České republiky. Nepřipustí posun zákonem stanovené časové hranice - 25. únor 1948 - pro restituce a nebude iniciovat žádné výjimky ze zákonných či smluvních zásad pro usídlování cizích státních příslušníků na území České republiky.

Bezprostředním úkolem české zahraniční politiky bude rovněž připravit mezinárodní veřejnost na možnost vzniku samostatné České republiky.

IV. Národní hospodářství

Ekonomická reforma a zásady hospodářské politiky

K základním cílům práce české vlády patří úspěšné dokončení transformace naší ekonomiky na ve světě osvědčené standardní tržní hospodářství, jež je nezbytnou podmínkou obnovení prosperity naší země v nejširším slova smyslu - tedy nejen v oblasti hmotné, ale i v oblasti duchovní. Vláda bude proto důsledně uskutečňovat ekonomickou reformu, přijatou přecházejícím parlamentem.

Za podstatný úspěch dosavadního průběhu ekonomické reformy považujeme to, že se podařilo uskutečnit zásadní změny v hospodářském systému. Komunistický systém centrálního plánování patří nezvratně minulosti. Realizací rozhodujících opatření ekonomické reformy jsme položili trvalé základy pro rozvoj tržního hospodářství. Za velký úspěch lze považovat, že tyto hluboké systémové změny proběhly ve srovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi bez závažných destabilizujících vlivů na ekonomiku a společnost, že se podařilo zabránit rozpoutání inflace a udržet pevný měnový kurs.

Vláda považuje dosavadní razanci a tempo ekonomické reformy za spodní hranici toho, aby reforma mohla pokračovat a působit. Proto bude usilovat o urychlení celého procesu a o prohlubování a upevňování všech stavebních pilířů ekonomické transformace: cenové liberalizace, liberalizace zahraničního obchodu, vnitřní směnitelnosti koruny, opatrné rozpočtové a měnové politiky a masivní a rychlé privatizace. zpochybnění kteréhokoliv z těchto pilířů by automaticky narušilo působení ostatních, vedlo by k návratu k dirigistickým zásahům státu a vláda, a s mí celé hospodářství, by se ocitly v reformní pasti, ze které není úniku. Vláda je přesvědčena, že dostatečná rychlost reformy zkrátí i její negativně pociťované dopady. Ekonomická transformace bude proto rychlá a důsledná a vláda České republiky je odhodlána takovou transformaci prosadit a dokončit.

Základní systémové změny již byly učiněny a zbývá dokončit rozhodující systémový krok - privatizaci státního vlastnictví. Soukromé vlastnictví představuje základní a nenahraditelný pilíř prosperující tržní ekonomiky i jedinou dlouhodobou záruku svobody a demokracie. Privatizační proces musí být dokončen co nejdříve, neboť období předprivatizační nejistoty a nejasnosti vlastnických vztahů ochromuje investiční a podnikatelskou aktivitu a racionální ekonomické chování podnikové sféry. Každý měsíc, ve kterém přetrvává takový stav, představuje pro národní hospodářství a tím i pro nás pro všechny nenahraditelné ztráty.

V bezprostředně následujícím období bude dokončena malá privatizace a restituce. Vláda si je vědoma dosud nedořešených otázek souvisejících s poskytováním finančního odškodnění a náhrad za znehodnocení vráceného majetku a bude urychleně iniciovat jejich řešení. Na základě dosavadních zkušeností z privatizačního procesu bude vláda dbát o to, aby byla druhá vlna velké privatizace založena na využití těch privatizačních metod, jež zaručí její transparentní a rychlý průběh. Za takové metody považuje vláda zejména kupónovou privatizaci a prodej prostřednictvím aukcí či veřejné soutěže.

S privatizací souvisí úkol vybudování sekundárního kapitálového trhu, který by umožňoval kapitálové transakce miliónům nových akcionářů. Jeho existence je podmínkou konečného úspěchu kupónové privatizace a vytvoření příznivého klimatu pro soukromé podnikání vůbec.

V souvislosti s tím bude vláda iniciovat vybudování kvalitně fungujícího státního dozoru, jehož rozhodujícím úkolem bude povolování činnosti burz, pojišťoven, investičních společností a investičních fondů a regulace obchodování s cennými papíry. Dále bude státní dozor v rozsahu svého zmocnění tyto subjekty kontrolovat, provádět dozor nad jejich činností a podporovat vytváření konkurenčního prostředí na vznikajícím kapitálovém trhu. Tato opatření jsou nezbytná v zájmu ochrany investorů i občanů.

Důležitou podmínkou pro efektivní fungování tržního hospodářství je dostatečné konkurenční prostředí. Vláda bude dbát o jeho vytváření a udržování, a to zejména sledováním a postihováním nezákonných kartelových úmluv a kontrolou zneužívání dominantního postavení výrobců na trhu.

Hospodářská politika vlády vychází ze zásady, že základem prosperujícího tržního hospodářství je individuální iniciativa soukromého vlastníka a podnikatele. Budeme proto těmto subjektům maximálně uvolňovat prou a zajistíme, aby stát přestal plnit funkci paternalistického ochránce neefektivních a neživotaschopných výrobců.

Vláda bude důsledně dbát o upevnění makroekonomické stability, která je nezbytnou podmínkou pro podnikatelskou iniciativu, investiční aktivitu a efektivní umístování

ekonomických zdrojů. V tomto zdravém, makroekonomicky stabilním a maximálně liberalizovaném ekonomické rámci bude vláda na mikroúrovni přispívat k oživení hospodářství, jak ze strany nabídky, tak ze strany poptávky a bude přispívat k urychlení efektivních strukturálních přeměn. Přímé zásahy státu do ekonomiky však budou rozumně omezovány. o to více bude vláda zasazovat o vytvoření potřebných systémových podmínek oživujících podnikání, podporujících malý a střední podnikatelský stav i příliv zahraničních investic a usnadňujících investice do infrastruktury.

Důležitým principem práce vlády bude sledování hospodářských aspektů nových vztahů se Slovensko republikou. Budeme pružně vyhodnocovat jejich vývoj a navrhopvat kroky ke zvládnutí celého očekávaného procesu ekonomického osamostatnění obou republik.

Rozpočtová, měnová a cenová politika

Prvořadým cílem rozpočtové a měnové politiky je vytvoření stabilního makroekonomického rámce a stabilní měny, což jsou základní podmínky pro dlouhodobý a zdravý ekonomický růst. V tomto směru mají nezastupitelné místo i zdravé státní finance a vyrovnané rozpočtové hospodaření.

Vláda přebírá neuzavřený účet státního rozpočtu za rok 1991, který - jak známo - skončil deficitem ve výši 9.9 mld KčS. Tento schodek, který bude zatěžovat rozpočtové hospodaření v dalších letech, bude kryt emisí státních dluhopisů se splatností do pěti let.

Na státní rozpočty v letošním i v příštím roce lze očekávat značný tlak. Je zřejmé, že státní rozpočet v současných podmínkách nemůže být dominantním nástrojem oživování ekonomiky, nechceme-li připustit rozvrat státních financí a měny. Vláda bude proto i nadále usilovat o vyrovnaný státní rozpočet. V souvislosti s tím se zaměří na rychlé a kvalitní dobudování sítě finančních úřadů, včetně jejich technického a personálního vybavení, které vytvoří předpoklady pro omezení daňových úniků a pro efektivní výběr daní. Daňové úniky stojí na úrovni trestných činů a nebudeme se s nimi smířovat.

Vzhledem k napjatosti rozpočtového hospodaření v letošním roce bude vláda pokračovat v regulaci rozpočtových výdajů. Ještě v měsících červenci a srpnu bude provedena analýza vývoje rozpočtového hospodaření za první pololetí tohoto roku, včetně návrhů opatření, která by udržela rozpočtovou rovnováhu. Tato analýza bude bezprostředně předložena České národní radě.

Vláda s plnou odpovědností připraví státní rozpočet na rok 1993, kde, v souladu s uzavřenými dohodami mezi republikami, bude důsledně uplatněn princip "každý za své", což posílí transparentnost rozpočtového hospodaření a svébytnost České republiky. V souvislosti s daňovou reformou a s novým přístupem k sestavní rozpočtu na rok 1993 vláda připraví zákon, kterým budou změněna rozpočtová pravidla České republiky.

Zásadní změny proběhnou v oblasti místních rozpočtů. Prvořadým úkolem vlády bude vytvořit podmínky pro zvýšení finanční a rozpočtové soběstačnosti měst a obcí. v rámci schválených daňových zákonů se rozšíří spektrum jejich vlastních příjmů a tím bude posílena jejich samostatnost i odpovědnost za rozvoj spravovaného území, což bylo dosud omezováno vysokým podílem dotací ze státního rozpočtu. Nový systém rozpočtového hospodaření měst a obcí vláda dořeší již v roce 1993. Zásady objektivizace výdajů podle jednotlivých okresů,

zavedené v r. 1992, budou dále zdokonaleny ta, aby byly odstraněny neodůvodněné rozdíly mezi jednotlivými okresy.

Jedním z klíčových úkolů vlády je zvládnutí daňové reformy, která bude uskutečněna k 1. 1. 1993. Vláda nezastírá značnou složitost tohoto kroku, která vyplývá z relativně pozdního schválení daňových zákonů, z časově opožděné technické i organizační připravenosti plátců i finančních úřadů, jakou i z nepřipravenosti navazujících zákonů o fondu sociálního pojištění a fondu zaměstnanosti. Vláda učiní vše pro minimalizaci ztrát daňových výnosů a bude průběžně o svých krocích informovat Českou národní radu. v závislosti na vývoji rozpočtového hospodaření bude vláda podporovat podnikatelský sektor, perspektivně i snižováním jeho daňového zatížení.

Existence jednoho státu znamená existenci jedné měny na celém jeho území, jakož i jedné měnové politiky, prováděné jednou centrální bankou. Dodržení této zásady je i základním východiskem vlády České republiky ke všem jednáním o státoprávním uspořádání. budeme prosazovat politiku zdravé a pevné měny. Vláda bude podporovat takovou politiku centrální banky, která směřuje k nízké míře inflace a k udržení dosavadního měnového kusu koruny. Ve spolupráci se SBČS bude vláda České republiky podporovat rozšiřování vnitřní směnitelnosti koruny a tím, se přibližovat perspektivnímu zavedení její plné směnitelnosti. Zároveň bude vláda napomáhat tolik potřebnému zlepšování kvality služeb bankovního sektoru a zejména zpružnění jeho úvěrové a úrokové politiky. Snížení úrokových sazeb na úroveň zhruba odpovídající očekávané míře inflace, je jedním z nezbytných předpokladů pro urychlení hospodářského oživení. O tomto kroku bude vláda urychleně s bankovním sektorem jednat.

Pro udržení zdravého makroekonomického vývoje vláda i nadále počítá s dočasným využíváním mimotržního nástroje mzdové regulace. Vláda bude přistupovat k postupnému omezování a posléze k plnému odstranění mzdové regulace v přímé vazbě na tempo privatizace a tedy na změnu chování podnikové sféry.

V závislosti na postupující privatizaci, na vytváření konkurenčního prostředí na trhu a na vývoj životních nákladů obyvatelstva budeme pokračovat v procesu deregulace cen a v postupném odbourávání dotací k cenám.

Politika vlády vůči jednotlivým sektorům

Vláda se i přes svůj důraz na privatizaci a tržní mechanismy nezříká svého dílu odpovědnosti za ekonomický vývoj na mikroúrovni. V zájmu co největšího urychlení restrukturalizace ekonomiky bude vláda vytvářet podmínky pro co nejsnazší pohyb a přelévání výrobních zdrojů na mezistátní, teritoriální i podnikové úrovni, bez čehož není restrukturalizace, ani ekonomický růst možný. Vláda samozřejmě nebude vznik těchto procesů přímo organizovat a zajišťovat, ale soustavou vhodných opatření bude iniciovat jejich rozvoj a fungování. Nebudeme se však podílet na socializujících praktikách státních intervencí, které by se pod hesly strukturální či průmyslové politiky pokoušely omezovat či dokonce zcela nahradit přirozené tržní procesy.

Za hlavní nástroj potřebných strukturálních změn v české ekonomice pokládá vláda privatizaci a rozvoj tržních vztahů, neboť toto jsou předpoklady pro zásadní změny v chování podnikové sféry, pro její urychlenou adaptaci a pro uvolňování výrobních zdrojů, dosud neracionálně vázaných v neefektivních výrobcích. Naše ekonomika nemůže, tak jak tomu ve

značné míře v minulosti bylo, fungovat jen jako jakási výroba pro výrobu. Proto nebudeme nadále podporovat výrobce, kteří nejsou schopni vyrábět pro trh a nalézat odbyt pro své výrobky. Pouze v případech nepředvídatelných a rozsáhlejších kolapsů zahraničních trhů by vláda provedla opatření ke zmírnění dopadů na domácí podniky.

S výjimkou vybraných případů nebude vláda provádět restrukturalizaci podniků, protože to musí uskutečnit jejich noví vlastníci. Jinak řečeno, vláda vychází z principu, že privatizace státních podniků je předpokladem pro jejich úspěšnou restrukturalizaci, a nikoliv naopak.

Vláda si je vědoma nebezpečí, které pro zdravé a efektivní fungování podnikové sféry vyplývá ze špatné platební disciplíny a z platební neschopnosti podniků. Za základní způsob řešení nedobré finanční situace podniků však nepovažuje paušální státní pomoc, ale konkursní řízení ztrátových, předlužených a platebně neschopných podniků. Nelze se bohužel vyhnout bankrotům neživotaschopných podniků, neboť i ty jsou v některých případech nevyhnutelné pro ozdravení hospodářství.

Vláda zdůrazňuje nezbytnost urychlené adaptace velkých podniků na podmínky tržní ekonomiky. Cestu k tomu vidí v jejich rychlé privatizaci a v účasti zahraničního kapitálu na jejich restrukturalizaci. Vláda bude jejich situaci sledovat a bude na ni reagovat v kontextu své obecně platné hospodářské a sociální politiky.

Vznik středního stavu a rozvoj malého a středního podnikání na jedno straně úzce souvisí s rychlostí transformace české ekonomiky na tržní hospodářství, ale na druhé straně k této transformaci významně přispěje. Pozitivní strukturální změny v našem průmyslu se neobejdou bez značných kapitálových investic a bez účasti zahraničního kapitálu. Výraznější přínosy lze v tomto směru očekávat spíše až v středním nebo delším časovém horizontu. Tím neodkladněji se proto jeví potřeba urychleně zvýraznit podporu rozvoje malého a středního soukromého podnikání, které bude schopno pružně reagovat na poptávku a vytvářet nové pracovní příležitosti, což může v relativně krátkém čase významně přispět k oživení hospodářské aktivity.

Pro rozvoj malého a středního podnikání je nejdůležitější tržní prostředí s přesně definovaným právním rámcem, o jehož zdokonalení bude vláda nepřetržitě usilovat. Např. v živnostenském zákoně bude novelizována část upravující povolování živností a udělování licencí a koncesí pro vybrané živnosti.

Při podpoře vzniku a rozvoje malých a středních soukromých podniků bude vláda volit formy a metody konformní se základními principy fungování trhu. Podle možností rozpočtu České republiky budou v souladu se zákonem uvolňovány finanční prostředky především na garance bankovních úvěrů, na podporu poradenství a informačních služeb pro malé a střední podniky a případně i na podporu jejich zahraničně obchodních aktivit.

Ve všech záležitostech týkajících se malého a středního podnikání budou příslušné orgány státní správy partnersky spolupracovat s hospodářskými komorami jako základními články podnikatelské samosprávy.

Vláda bude rovněž vytvářet potřebné podmínky pro příliv zahraničního kapitálu do české ekonomiky. K takovým podmínkám mimo jiné patří také dobrá informovanost potenciálních investorů o možnostech a podmínkách investování u nás, kterou budou zabezpečovat k tomu zřízené specializované instituce, jakož i obchodní komora.

Pokud jde o exportní schopnost naší ekonomiky, považuje vláda České republiky za rozhodující přizpůsobení se našich firem zahraniční konkurenci. Tohoto momentu však bude dosaženo pouze tehdy, budou-li se naše podniky střetávat s touto konkurencí již na domácím trhu. vláda bude proto důrazně prosazovat politiku pokračující liberalizace zahraničního obchodu, která je prvořadou podmínkou otevírání se české ekonomiky zahraniční konkurenci. Postupné snižování cel a odstraňování netarifních bariér obchodu, jakož i odbourání dovozní přírážky v dohledné době, budou základem při prosazování této politiky v bezprostředně následujícím období.

Ekonomika České republiky se v procesu hospodářské transformace stane skutečně otevřenou ekonomikou, jejíž hospodářský růst bude do značné míry podmíněn právě její exportní výkonností, založenou na dlouhodobých komparativních výhodách naší země.

Vzhledem ke ztrátě značné části východních trhů, ke které došlo rozpadem RVHP a SSSR, jsou naše podniky nuceny přeorientovat své exporty na náročnější západní trhy. Proniknout na tyto trhy vyžaduje nemalé úsilí i určitý čas, i když jsou dosavadní výsledky velkým příslibem. Vláda zastává názor, že základní proexportním stimulem je soudobý měnový kurs čs. koruny, jak o tom ostatně svědčí i výsledky naší obchodní a platební bilance.

Značná část našich exportů, zejména u zboží zpracovatelského průmyslu, je však závislá i na jiných faktorech, než jen na ceně (kvalita, užitné parametry, znalost zahraničních trhů aj.). Vláda České republiky proto považuje vlastní proexportní politiku za významnou část své hospodářské politiky.

Dosavadní koncepci proexportní politiky, která byla přijata minulou federální vládou, považuje vláda za správnou a hodlá z ní vycházet i do budoucna. Jednou z jejích rozhodujících složek je zahájení činnosti Exportní garanční a pojišťovací společnosti.

V oblasti energetiky spatřuje vláda jádro řešení v cenové politice a v odpovídajících legislativních a institucionálních změnách a teprve v druhé řadě klade důraz na jednotlivé, státem inspirované, koordinované či financované rozvojové či sanační programy. Ve změnách cen energií spatřuje vláda základní podmínku pro snížení energetické náročnosti i pro strukturální změny nejen v sektoru energetiky, ale v celém hospodářství.

Tržní podmínky vyžadují i tržní ceny paliv a energií, a proto považujeme za nezbytné, aby liberalizace cen energetických zdrojů byla dokončena v prvních dvou letech fungování této vlády.

Vláda bude usilovat o to, aby ceny energetických surovin, jež jsou předmětem mezinárodního obchodu, tedy především ropa, plyn a černé uhlí, byly přizpůsobeny cenám světovým tak rychle, jak to z hlediska makroekonomické stability a sociální únosnosti bude jen možné. Ceny domácích energetických surovin, jako je zejména severočeské hnědé uhlí, budou určeny na základě dlouhodobých tuzemských mezních nákladů na jejich pořízení a distribuci. Ceny ostatních forem energie regionálního významu, hlavně tepla, budou vytvářeny smluvními dohodami mezi odběratelem a dodavatelem.

Vláda se v krátkém čase jasně vyjádří k rozvoji jaderné energetiky, včetně výstavby jaderné elektrárny Temelín. Prioritní úlohu při jejím rozhodování budou hrát globální ekonomická hlediska, aniž by to ovšem bylo na úkor bezpečnosti obyvatelstva.

K prioritním úkolům v energetice budou patřit napojení na evropské energetické sítě a výstavba ropovodu Ingolstadt-Kralupy nad Vltavou. ke všem těmto investicím použijeme v rozumné míře i zahraniční úvěrové zdroje.

V uhelném i rudném hornictví jde o to, aby privatizace a restrukturalizace v této poněkud specifické oblasti probíhala plynule, efektivně a bez traumatických sociálních otřesů. Státní rozpočet se bude muset do určité míry podílet na likvidaci ekologických škod z minulosti a na řešení palčivých sociálních otázek.

V zájmu prosperity zemědělství a lesnictví bude vláda důsledně pokračovat v nápravě majetkových křivd a v obnově soukromovlastnických vztahů k půdě i k ostatnímu majetku. Dnešní přechodné období, během něhož budou privatizovány státní statky, transformována družstva a dokončena privatizace státních lesních podniků, musí být co nejkratší. Vláda bude prosazovat vytvoření takových legislativních i ekonomických podmínek, které zajistí rovnoprávné postavení všech forem soukromého hospodaření jak v zemědělství, tak v lesnictví, tj. družstev vlastníků, obchodních společností i soukromých zemědělců. Vzhledem ke krajinnotvorné funkci zemědělství a lesnictví a k jejich sepětí s ekologií krajiny bude vláda iniciovat vznik ekologických programů, podporujících racionální rozvoj devastovaných oblastí naší země, zejména pohraničí. Vláda zpracuje a v dostatečném předstihu vyhlásí podrobné zásady své zemědělské politiky včetně jejích vazeb na regionální problémy, na infrastrukturu a na problémy osídlení venkova a provede potřebné změny ve svých regulačních nástrojích.

Vláda bude usilovat o vytvoření vhodných podmínek pro vývoz zemědělských produktů a potravin. Trh zemědělských produktů bude postupně otevírán zahraniční konkurenci, neboť jedině ta je zárukou, že se i v našem zemědělství prosadí kvalita a hospodárnost. Vláda si je vědoma potřeby přetrvávání dotační politiky v zemědělství. Vládní dotace budou zaměřeny tak, aby podporovaly transformaci zemědělství na kvalitní a na trhu uplatnitelnou produkci, a nikoli tak, aby konzervovaly dnešní přetrvávání neefektivní zemědělské výroby v řadě zemědělských podniků či oblastí.

Vláda České republiky bude v oblasti dopravy iniciovat takový přesun kompetencí od federace na republiky, který by republikám zajistil rozhodující zákonodárnou a výkonnou pravomoc.

Vláda bude v oblasti dopravy iniciovat urychlené vypracování, resp. novelizování řady zákonů, aby se odstranil existující nedostatek soutěže mezi dopravci a aby byla vytvořena jasná pravidla hry v této oblasti. Dopravní tarify budou přibližovány úrovni nákladů a dotace budou postupně omezovány, ale ne takovým způsobem, aby to ohrozilo základní dopravní služby pro obyvatelstvo. Současně bude pokračovat privatizace veřejné autobusové dopravy.

Vláda přikládá mimořádný význam dokončení dálnice D5 Praha-Plzeň-Rozvadov, řešení dopravní situace na hraničních přechodech a zvýšení kapacity letiště Praha-Ruzyně.

Dosavadní systém řízení pošt a telekomunikací bude v průběhu jednoho roku transformován tak, aby pošty a telekomunikace pracovaly na komerčním základě, a aby byly odděleny od sebe navzájem i od samotné státní správy. V oblasti spojů bude vláda prosazovat takovou regulační politiku, která umožní privatizaci telekomunikací a postupnou komercializaci pošt. v dalším období bude realizovat takovou úpravu tarifů, která umožní provoz spojových podniků, včetně pošt, bez nároků na dotace ze státního rozpočtu. K tomu vláda předloží

novelu poštovního zákona a v rámci deetatizace bude organizovat vytvoření nezávislého regulačního orgánu pro telekomunikace. To přispěje k vytvoření transparentního prostředí pro vstup zahraničního kapitálu a pro zavedení konkurence i do telekomunikačního podnikání. Vláda neuvažuje o přímé účasti státního rozpočtu na rozvoji telekomunikací, avšak poskytne garance na rozvojové úvěry. Cílem je výrazně zlepšit kvalitu telekomunikačních služeb poskytovaných obyvatelstvu i podnikové sféře a vyřešit dlouhodobě přetrvávající problém neuspokojených žadatelů o telefonní linky.

Odpovědnost za výchovu učňů bude postupně přecházet na hospodářské komory a na malé a střední podniky v jednotlivých regionech. Vláda připraví zcela nový koncept učňovství, respektující tuto skutečnost – přitom se nezříká své odpovědnosti za podíl na financování učňovství, za výkon státního dozoru v této oblasti a za zabezpečení všeobecného vzdělání učňů.

Vláda je přesvědčena, že i pro oblast průmyslového výzkumu a vývoje je hlavním stimulem zdravé a náročné tržní prostředí, a nevidí nutnost rozšiřovat jeho přímou podporu formou dotací na jednotlivé projekty ze státního rozpočtu. Současně však bude vytvářet podmínky pro podporu domácího průmyslového výzkumu zaváděním nových, vhodnějších organizačních forem. Podpůrná aktivita státu bude směřovat přednostně do soukromého sektoru.

Vláda bude věnovat pozornost problematice jednotlivých regionů. Cílem regionální politiky bude podporovat rozvoj nových aktivit v hospodářsky slabších oblastech a usnadnit zánik těch výrobních podniků, které v tržních podmínkách neobstojí. Tato politika se zaměří na podporu soukromých aktivit a mobility výrobních faktorů a na rozvoj infrastruktury, a to i cestou efektivních veřejných investic, a bude založena na principu spoluúčasti a spoluodpovědnosti obcí, regionů a podnikatelů.

Vláda přehodnotí vymezení hospodářsky problémových oblastí České republiky, mezi které by měly patřit jedna oblast stojící před úkolem zásadní restrukturalizace své ekonomické základny (zejména severní Čechy a Ostravsko) a jedna oblast výrazně hospodářsky slabé (např. některá pohraniční území).

V. Sociální politika

Účinná sociální politika a udržení sociálního smíru patří mezi základní předpoklady úspěšné transformace a dalšího pozitivního vývoje ekonomiky a životní úrovně občanů. Vláda vychází z toho, že především občan je odpovědný za své sociální postavení a že obec a rodina tvoří základní sociální prostor, v němž se utváří existenční zázemí jednotlivce. Stát k tomu vytváří podmínky, zejména právní, ekonomické a organizační.

Vláda považuje za svůj trvalý úkol ovlivňovat hospodářský rozvoj, tak, aby umožňoval minimalizovat míru nezaměstnanosti a současně garantuje výplatu hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání (podpora v nezaměstnanosti) podle zákona. Svá aktivní opatření zaměří zejména na podporu rozšiřování nových pracovních míst cestou rozvoje drobného soukromého podnikání a malých firem, na rekvalifikaci občanů v souladu se situací na trhu práce a na stimulaci zaměstnanosti těch občanů, kteří mají na trhu práce ztížené postavení (občané se změněnou pracovní schopností, ženy pečující o děti, mládež); přitom bude uplatňovat diferencovaný přístup podle problematiky jednotlivých regionů.

V návaznosti na daňovou reformu předloží vláda návrh zákonné úpravy systému financování politiky zaměstnanosti, odděleného od státního rozpočtu a založeného na příspěvcích zaměstnavatelů, zaměstnanců, samostatně výdělečně činných osob a případně státu.

Vláda vychází z toho, že tržní hospodářství a privatizace vyžaduje odpovídající zněny našeho pracovního právního zákonodárství a proto neodkladně přistoupí k přípravě novelizace zákoníku práce.

Mezi základní úkoly vlády patří též transformace dosavadního systému sociálního zabezpečení. Aby byli občané vhodným způsobem zajištěni pro případ nemoci a stáří, vláda předloží návrh nové zákonné úpravy všeobecného důchodového a nemocenského pojištění. Jeho financování se oddělí od státního rozpočtu a změní se na soustavu samostatných pojišťovacích ústavů, financovaných z příspěvků zaměstnavatelů, zaměstnanců a samostatně podnikajících osob, popřípadě státu. Na dobrovolné bázi doplní toto základní sociální zajištění systém připojištění, umožňující reagovat na rozdílné podmínky jednotlivých oborů, podniků a povolání, ale i postojů jednotlivých občanů.

Vláda rovněž předloží návrh zákonné úpravy poskytování tzv. státních sociálních dávek tak, aby se dosavadní plošný přístup změnil na diferencovaný s přihlédnutím k příjmové i majetkové situaci občana a jeho rodiny.

Vláda bude systémem sociální pomoci, jehož nositelem musí být především obce, občanské, charitativní a církevní organizace i jiné nestátní subjekty, zajišťovat poskytování nezbytné podpory těm občanům, kteří se bez vlastního zavinění ocitnou v hmotné nebo sociální nouzi, kterou nejsou schopni řešit bez vnější pomoci.

Vláda bude usilovat o co nejširší uplatnění tržních podmínek i v oblasti bydlení, o postupné, ale nikoliv pomalé přibližování nájemného, cen bytů a domů tržním cenovým relacím, a o překonání dosavadní strnulosti ve vývoji právních a ekonomických vztahů v oblasti bydlení. Předpokladem vytvoření trhu ve sféře bydlení bude novelizace předpisů upravujících otázky vlastnictví. V souvislosti s tím bude vláda urychleně řešit problémy družstevních bytů spojené s transformací družstev.

Vláda neprodleně připraví nové zásady spoluúčasti státu na podpoře bytové výstavby a přispěje k odstraňování vleklé krize v údržbě bytového a domovního fondu.

K sociální ochraně rodin s dětmi, důchodců, zdravotně postižených osob a dalších skupin sociálně slabších nájemců prohloubí vláda systém finanční pomoci účelově vázané na bydlení.

Vláda má zájem na rychlém vytvoření normálních vztahů mezi majiteli domů a nájemníky bytů. Cestu k nim vidí v maximální podpoře rozvoje trhu v oblasti bydlení a v důsledném dodržování právního řádu.

VI. Životní prostředí, zdravotnictví, školství, věda a kultura

Životní prostředí

Vláda považuje zlepšení životního prostředí za úkol prvořadého významu. Současně víme, že devastace způsobená minulým obdobím je v této oblasti stejná jako v mnoha dalších, neméně

důležitých sférách. Ve špatném stavu jsme nezdědili jen životní prostředí, ale i ekonomiku, školství, zdravotnictví a další oblasti. neexistují proto snadná, rychlá a bezproblémová řešení našich dnešních ekologických problémů. Zárukou dostatečných zdrojů pro finanční zabezpečení ekologických programů, jakož i pro postupnou likvidaci zděděných škod, je však prosperující ekonomika. Vláda vychází z obecného principu, podle něhož skutečné zájmy ochrany a tvorby zdravého životního prostředí nejsou v rozporu, nýbrž v souladu s cíli a metodami ekonomického rozvoje a tržní ekonomiky. Politika, řešící potřeby životního prostředí, bude vedle vlastních ekologických investic prosazována nástroji legislativními, cenovými a daňovými. V souladu s tímto postojem budou např. odstraňovány zbývající dotace těch výrobců, které zatěžují životní prostředí. Naopak budou vhodnými ekonomickými nástroji podporovány ty výroby a činnosti, které využívají recyklace surovin a ty, které minimalizují vznik škodlivých a obtížně zpracovatelných odpadů. Zvláštní pozornost a podpora bude samostatně věnována systémům účinné likvidace nebezpečných odpadů. bude pokračovat program radikálního snížení emisí tepelných elektráren a omezen jejich provoz v silně zamořených oblastech, zejména v severních Čechách.

Současně budou jasně stanoveny priority a zásady energetické politiky v přímé vazbě na řešení potřeb ochrany a tvorby životního prostředí.

Vláda navrhne legislativní a institucionální opatření na zásadní zlepšení biologické hodnoty potravin a kvality zdrojů pitné vody.

Stimulačním, ale současně i represivním principem politiky životního prostředí bude zásada, že náklady na zmírnění a odstranění škodlivých vlivů na životní prostředí půjdou především na vrub těch subjektů, které tyto zátěže způsobují.

Zděděný katastrofální stav životního prostředí je tak rozsáhlý, že jeho zásadní zlepšení nutně představuje úkoly přesahující možnosti jednoho volebního období. Vláda učiní vše pro to, aby tento přesah omezila na nejnutnější míru.

Zdravotnictví

Zdravotnictví představuje jednu z priorit v politice vlády České republiky.

Vláda vychází z předpokladu že je nezbytné posílit odpovědnost občana za své zdraví. Cílem vlády je výrazné zlepšení úrovně zdravotnických služeb a dosažení evropského standardu. v souladu s globální ekonomickou transformací společnosti je třeba zahájit a rozvíjet privatizaci zdravotnických zařízení, oddělit fond zdravotního pojištění od státního rozpočtu a dobudovat systém nemocenského pojištění. Vláda bude respektovat principy ekonomické kalkulace v celé oblasti zdravotnictví.

Vláda vytvoří podmínky pro rozvoj soukromých zdravotnických zařízení tak, aby mohla vzniknout celá síť nestátního zdravotnictví, jež bude – stejně jako síť státního zdravotnictví – poskytovat zdravotní péče. V etapě transformace zdravotnictví však stát zůstane ručitelem její dostupnosti pro všechny občany.

V centru pozornosti vlády bude boj proti celospolečensky závažným problémům ohrožujícím zdraví: zejména AIDS, drogové závislosti, alkoholismu.

Zkvalitněním vzdělávání zdravotníků, odstátněním zdravotnictví a dobudováním systému zdravotního pojištění chce vláda přispět k tomu, aby bylo obnoveno důstojné postavení lékařů a ostatních zdravotnických pracovníků ve společnosti.

Školství a věda

Vláda si je vědoma významu vzdělání pro každého jednotlivce, pro ekonomický i kulturní rozvoj společnosti a pro celkový charakter budoucího státu. Vláda vypracuje moderní strategii vzdělávací a školské politiky, otevřené světovému vývoji a směřující mezi tradiční západoevropské demokracie. Vzdělávací politika vlády bude úzce spojena s dalšími aspekty politiky vlády, s realizací ekonomické reformy a zvláště s vládní sociální politikou, především v oblasti zaměstnanosti a podpory rodiny.

Ve své politice v oblasti školství vláda hodlá zintenzivnit aktivní spolupráci s veřejností, umožnit rozvoj alternativních vzdělávacích systémů a decentralizovat školní správu. To znamená i přesunout podstatné části pravomocí a odpovědností z orgánů státní správy na jednotlivé školy a učitele. Zároveň s posílením školství budou činěny kroky k posílení role rodiny, obce a dalších součástí občanské společnosti na výchově a trvalém procesu vzdělávání občanů.

Úkolem vlády bude připravit novou legislativní úpravu poskytování a nabývání vzdělání. Stát zajistí aby se všechny školy (státní, církevní, soukromé) mohly rozvíjet za srovnatelných podmínek. Dalším úkolem bude zajistit základní vzdělání všem dětem a legislativním definováním základního jádra vzdělání všem dětem a legislativním definováním základního jádra vzdělání a vzdělávacích standardů zabezpečit úroveň vzdělání odpovídající domácí tradici a našemu zařazení do Evropy. Nad tímto dohodnutým standardem musí zůstat dost místa pro pluralitní diverzifikaci škol.

U dalšího vzdělání, zvláště odborného, efektivně a bez plýtvání podporovaného státem, bude vláda vytvářet podmínky k tomu, aby školy získávaly prostředky i z jiných zdrojů než ze státního rozpočtu a aby se zesilovala úzká spolupráce škol s produktivními složkami společnosti. Státní dotace školám budou v rostoucí míře vztaženy k počtu jejich žáků a u vyšších stupňů škol se přejde od nepřímých dotací institucím k přímým podporám a půjčkám studentům. U středoškolského a vysokoškolského studia bude nutno míru nezbytné finanční účasti státu ještě zvážit. Vláda však bude dbát o dostupnost všech stupňů vzdělání všem občanům, aby nedocházelo ke ztrátám talentů z důvodu sociální tísně nadaných studentů.

Vláda je přesvědčena, že využívání ekonomických mechanismů a vztahů, především v oblasti financování je jedním z nejúčinnějších prostředků kvalitativní přeměny českého školství, a bude proto tyto nástroje ve své politice důsledně prosazovat.

Vláda bude vytvářet podmínky pro rozvoj vědy zejména podporováním takových organizačních a institucionálních struktur, které povedou k překonání dosavadní nezdravé odloučenosti vědy od vysokých škol, institucionální monopolizace základního výzkumu a izolovanosti české vědy od evropské a světové vědecké komunity.

Vláda bude rovněž pomáhat ve vytváření atmosféry, ve které budou sport a tělovýchova snadněji získávat nestátní prostředky, aby vyhověly jak potřebám sportovních ambic široké společnosti, tak nositelů špičkových sportovních výkonů.

Kultura

Uchování a rozvíjení kulturního bohatství naší společnosti patří k prvořadým úkolům vlády.

Vláda bude ve své kulturní politice prosazovat zásadu, že suverénem na poli kultury není ani stát, ani jednotlivé kulturní instituce, nýbrž jednotlivci, jemuž jsou kulturní statky určeny. Nezříkáme se zodpovědnosti za financování kulturních památek a kulturní tvorby, ale vytvoříme podmínky, které zajistí, aby se na financování umělecké tvorby a uchování kulturního dědictví mohly podílet i soukromé a veřejné nestátní iniciativy.

S vědomím, že česká kultura je nedílnou součástí evropské a světové komunity, bude vláda vytvářet podmínky pro její plnohodnotné začlenění do společného evropského a světového kulturního vědomí. Ochrana kulturního dědictví je společnou odpovědností státu, obce a jedince. Proto považujeme přijetí nové legislativní úpravy za základní předpoklad jeho ochrany s důrazem na přesné vymezení role státu a práv vlastníka kulturní památky.

Rozhodující úlohu bude stát hrát i nadále v úsilí o udržení sítě veřejných knihoven, muzeí a galerií, které představují významnou součást systému osvěty a kulturního prostředí.

Vláda bude pokračovat v transformaci státní správy v oblasti kultury, v procesu postupného odstátnění řady kulturních institucí až doposud přímo řízených státem a ve vytváření samostatných veřejnoprávních institucí.

Vláda bude dále věnovat pozornost problematice autorských práv a jejich dodržování (a to i ve vztahu k zahraničí) a zrušení dosud platného státního monopolu v oblasti kinematografie.

Legislativně i ekonomicky posílíme úlohu místních samospráv při vytváření podmínek pro rozvoj kulturního života v obcích a regionech. Budeme posilovat kulturní svébytnost menšin. Budeme se rovněž věnovat podpoře kulturní identity našich krajanů v zahraničí a vytvářet podmínky pro dobrou propagaci české kultury.

Vláda se zasadí o dodržování náboženské a občanské tolerance. Vědoma si nezastupitelné role církví a náboženských společností ve svobodné občanské společnosti, bude vytvářet podmínky pro jejich veškerou aktivitu.

Právo občana na informace, a to i v oblasti distribuce tisku a šíření vysílacího signálu, je jedno ze základních občanských práv. Proto bude vláda prosazovat pluralitu v oblasti sdělovacích prostředků, neboť konkurence na trhu informací je zárukou jejich kvality a objektivity. Bude i u sdělovacích prostředků podporovat proces privatizace a soukromého podnikání.

VII. Legislativa a soudnictví

Stěžejním úkolem vlády v legislativní oblasti je pokračovat v zásadní přestavbě právního řádu orientované na zabezpečení pluralitní demokracie, funkcí právního státu, transformace ekonomiky, ochrany vlastnictví a rozvoje podnikání. Základy této přestavby, kterou spojujeme s obnovením a plným uplatněním demokratických právních principů a tradičních právních koncepcí a institutů, byly položeny již v uplynulých dvou letech, byť ne zcela systematickým způsobem. Počínající období považuje vláda za období reformy právního řádu, která bude reagovat na současně probíhající společenské a hospodářské procesy a na

naléhavou potřebu posílení české státnosti. Vzhledem k dosavadním zkušenostem považujeme za nezbytné vnést do legislativní činnosti více koncepčnosti a řádu, zvýšit věcnou i formální úroveň legislativních návrhů a zlepšit komunikaci mezi vládou a parlamentem při jejich přípravě. Při tvorbě obecně závazných právních předpisů bude vláda dbát o jejich soulad s obdobnými právními normami Evropských společenství.

Vláda chce přistoupit k takové reformě trestního a občanskoprávního zákonodárství, která zajistí občanům – kromě rovného přístupu k soudu a spravedlivého projednání jejich záležitostí – také včasnou a efektivní ochranu jejich práv a zabrání tomu, aby pachatelé trestných činů mohli spravedlnosti snadno unikat. Počítá nadále s humanizací výkonu vazby a restu odnětí svobody v intencích Standardních minimálních pravidel OSN pro zacházení s vězni a Evropských vězeňských pravidel a v souladu s účelem vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Vláda bude vytvářet podmínky pro řešení otázky zaměstnanosti odsouzených.

Velké úsilí vyžaduje plná obnova postavení, úlohy a prestiže soudní moci a konstituování justičního systému právního státu. Jeho současný stav je varovný, v některých směrech až kritický; přitom kvantitativní i kvalitativní nároky na výkon soudnictví výrazně rostou. Vláda je odhodlána dořešit problémy navržené v období totalitního režimu, posilovat záruky nezávislého soudnictví a zlepšovat personální, organizační a materiální předpoklady pro jeho řádný chod. Činí tak s vědomím, že nezávislé soudy jsou jedním z pilířů právního státu, nezastupitelným garantem svrchovanosti zákona, realizace a ochrany práv a svobod občanů.

Pokud jde o prokuraturu, bude vláda usilovat o transformaci jejího stávajícího modelu s cílem ustavení instituce státního zastupitelství s přesně vymezeným postavením zejména v trestním řízení. Je si nicméně vědoma, že tato instituce musí nepřetržitě plnit svoji funkci.

VIII. Bezpečnostní politika a kontrola

Velký význam přikládá vláda problematice ochrany práv občanů, jejich svobod, života, zdraví a majetku, jejichž současný neuspokojivý stav se stává destabilizujícím politickým problémem.

Vláda je odhodlána výrazně omezit růst zločinnosti, posílit autoritu policejního sboru a vytvořit dostatečné legislativní, materiálně technické a finanční podmínky pro boj s násilnou a majetkovou kriminalitou a zvláště pak pro boj s organizovaným zločinem.

Vláda bude zároveň podporovat programy prevence proti trestné činnosti, přičemž položí důraz na předcházení drogové závislosti mládeže.

Vláda rovněž podpoří úsilí o spolupráci policejních sborů a o koordinaci všech orgánů činných v trestním řízení. zvýšenou pozornost bude věnovat ochraně ekonomických zájmů České republiky. V případě nutnosti je vláda připravena věcně a rychle převzít všechny důležité působnosti, nutné k ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky.

Zpětnou vazbu pro vládu bude zajišťovat ministerstvo státní kontroly, a to především kontrolou privatizačního procesu kontrolou výdajové části státního rozpočtu i dotační politiky. Specifickou oblastí bude dohled nad vyřizováním petic a stížností směřovaných na státní správu.

Zpětnou vazbu pro vládu bude zajišťovat ministerstvo státní kontroly, a to především kontrolou privatizačního procesu, kontrolou výdajové části státního rozpočtu i dotační politiky. Specifickou oblastí bude dohled nad vyřizováním petic a stížností směřovaných na státní správu.

Vláda považuje do budoucna za efektivní komplexně řešit kontrolní systém v České republice transformací ministerstva státní kontroly v nezávislou kontrolní instituci, která bude odpovídat standardu demokratických států.

Pro skutečně nezávislou funkci této instituce připraví vláda návrhy nutných ústavních a dalších legislativních kroků.

Závěr

Jak toto prohlášení snad dostatečně jasně naznačuje, vláda i celá česká veřejnost stojí před řadou náročných úkolů. Prvním a základním z nich je pokračovat v cestě, kterou česká společnost nastoupila v listopadu 1989. Znamená to především dle budovat právní stát, založený na principech parlamentní demokracie a na úctě a vážnosti k svobodnému občanovi jako k základnímu pilíři politického systému. Protože občanská svoboda nutně zahrnuje jak svobody politické, tak svobody hospodářské, vláda dokončí ekonomickou transformaci a vytvoří podmínky pro obnovu prosperujícího hospodářství. a protože proces politické a hospodářské obnovy je nožný jen ve stabilní, demokratické Evropě, zajistí další integraci do rodiny vyspělých demokratických evropských států. Základní hodnoty, z nichž vychází, promítne do všech oblastí života společnosti, jejichž správa jí byla svěřena. Přitom při všem bude usilovat o vybudování pevného státoprávního rámce pro své veškeré úsilí, o vybudování České republiky jako plnohodnotného státního útvaru.

Čas, který nám byl ke splnění těchto základních úkolů vyměřen, je omezený a podpora, s níž můžeme počítat, má své meze. Mandát vlády plyne z toho, že jí byla na přesně vymezenou dobu poskytnuta možnost spravovat věci veřejné. Jsme si vědomi toho, že jsme při svém konání podrobili přísné veřejné kontrole a počítáme s ní. Prostor, v němž se můžeme pohybovat, je současně předurčován stavem obecného vědomí celé naší společnosti, přičemž specifickou roli zde hraje pocit sounáležitosti občanů a státu a míra naší politické a kulturní vyspělosti.

Ze všech těchto důvodů vycházíme z toho, že bezprostřední vážné úkoly, které před vládou stojí, nelze chápat pouze jako záležitost zájmů určitého politického uskupení, tvořícího současnou vládní koalici. Bude velmi záležet na tom, zda se nám podaří vytvořit potřebný, co nejširší společenský konsensus, zahrnující široké spektrum demokratických politických sil zastoupených v zákonodárném sboru a nacházející dostatečnou oporu v české veřejnosti.

Nechce zastírat ani vážnost chvíle ani velikost rizik, která na sebe vláda při plnění svých předsevzetí přejímá. Jsme si vědomi toho, že bez široké podpory veřejnosti a jejich odpovědných zástupců zůstanou i nejlepší záměry pouze zbožným přáním. Nyní, v těchto dnech, týdnech a měsících se rozhoduje o politickém osudu České republiky, české společnosti, českého národa na dlouhá léta do budoucna. Jsme připraveni ujmout se v rámci naší kompetence nelehkých úkolů, které náš stát čekají, a prosíme vás volené zástupce lidu, o souhlas, a Vás, českou veřejnost, o pomoc a solidaritu.

Přednesl předseda vlády České republiky Václav Klaus